

СЕЉАЧКО ПРАВО

Орган школованих сељачких синова за просвећивање и одбрану сељака

ПРИМЕР А К 1.— ДИНАР

Уредништво: Крунска ул. 61.
Тел. 27-672. — Чек. рачун 56.937.

Главни уредник: МИЛОРАД М. РАЧИЋ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО

Рукописи се не враћају.
Огласи се примају по погодби.

Јавор гора затрубиће сама...

Има само један пут, којим треба ићи да би се истински служило свом роду. Народни је певач одредио тај пут, кроз уста Бановић Секуле: „Нисам дрво да на ватри горим; нисам риба да у води пливам; нисам птица да на коцу стојим, већ сам јунак да ме сабљом сечеш!

Да сам тебе Пашо уватио, као би ти сабљу баталију, дао би ти коња багљивога, пустио ти тридесет каламана, па гледао шта ти тебе раде.“

Паша му је коња багљивога, даје му сабљу баталију, пушта му тридесет каламана и излази пред шатор да се српскоме јунаку, крај Сатнице на пољу Косову.

Небо се насмеја, чудо се догоди! Света Петка коња извидала, а Недељка сабљу наоштрила. Коњиц беше Реље од Пазара, бричка сабља Обилић Милоша. Скоки вранци по Косову равну, јуну сабља према јарком Сунцу, стаде писка тридесет каламана... Паша бежи трагом без обзира, сам остаде Секул на вранчићу...

Овако су нам очеви певали, овако су нас мајке успављивале. Догађаји доказаше ову истину, да сељачки син нема куд, ако не на село: да црпе снагу, моћ, храброст, вољу и благослов са села и од свега онога, што је потекло од сељачке колибе.

Горди и поносни на своје сељачко порекло, захвални Господу Богу, на Његовој милости, што се можемо ставити у службу свом селу, развнсмо свој барјак и на њему написасмо: од умења и знања, од поноса и достојанства, од љубави и поштења, од своје вере и морала — „Сељачко Право“!

Природа се до сада љутила, она је громко протествовала: све због нехата, немара, учмалости и лењости сељачких школованих синова. Божанској се природи није дало да она на нашем селу покаже сву своју моћ и снагу, да се види шта је кадра да учини...

Пролеће је било тужно, јер услед слабог рада оних — које сељак подиже на врхунац знања и богатства, то наше пролеће не имађаше на селу свог правог песника да га опева.

Сунце је слабије грејало наше село, јер га није имао ко славити, онако како оно заслужује.....

Сазнавши из старих књига да су се давно филозофи сложили у томе: да је Божанству најближи онај, који највише даје а најмање тражи, радо упоређујемо то најскромније биће са именом сељак, јер свако зна да наш сељак најмање тражи, а највише даје. Зато је сељак и најближи Божанству, у чему је наша величина, величина правих сељачких синова, јер ће нам за скромније биће ово најпре спровести молитве Божанству.

Рођени на ледини, окупани на долини, повијени у јарини, задојени правим мајчиним млеком — најсветијим рајским пићем, ми смо прави народни синови! Ми верујемо у успех! Када је наш сељак највише то трпео, тада нам је народна судбина казала: Са Вама ћу поступати — према заслугама Ваших очева!

Појава „Сељачког Права“ биће радост, исказана сељачком песмом: Јавор Гора затрубиће сама.

Школовани сељачки синови хоће да сузбију, да пресеку све штетне утицаје заваривања и тајног роварења на селу, чије последице могу бити недогледне и несрећне! Хоћемо да жигосемо све сељачке синове, који су издали сељака. Дужност нам је, љубав према селу тражи, правда захтева, истина очекује, радољубље наређује да не дозволимо да наш сељак — главни стуб и чврсти темељ наше Отаџбине, постане суво дрво, које очекује вештачку или природну муњу, гром небески да га запали.

Указати на све обмане, недозволити да се на обманама снује сплет мрежа, у којима ће се ловити наш сељак, то ће бити — за сва времена: огледало нашег рада!

Вратићемо сељака цркви, вратићемо га народној ношњи. Данас треба спасавати душу нашем многим сељаку, јер његовој души прети авет беде и немаштине да је претвори у прави пакао.

Наш рад — рад истинитих сељачких синова, омогућиће на

Кренимо напред!

Стално се чује, истиче и подвлачи код нас да је наша држава сељачка, наш народ сељачки, да је 80% становништва Југославије сељачко, и да је сељак снага и ослонац државе и да зато треба наше село и нашег сељака подизати и јачати, да држава треба о њему да поведе највећу бригу и поклони му највећу пажњу. Али са тих речи и констатација није се прелазило на дела. Те речи биле су демагошке фразе и шлагери него искрено и стварно схваћене истине које се још не воде.

Мало је знања и интереса, као што још народ Југословенски, а нарочито српски део његов. Кроз векове туђег господарења наш се је народ потпуно друштвено изједначио. То је она срећа у несрећи. Данас велика величина нашег школованих људи

свију знања и занимања, ако нису непосредно рођени на селу од сељачких родитеља, а оно сваки од њих зна у свом породичном предању, да су му претци били у другом, трећем или најдаље четвртном кољену дошли са села и настанили се по верошима променивши своје занимање. Па и наша Владајућа Кућа, наша Династије потиче са села. Три највећа сина нашег народа, највећа човека у српском делу народа, три генијална ума: Карађорђе, владика Раде Петровић-Његош и Вук Караџић јесу синови сељачки, на селу рођени. Први војничко-стратешки геније, други филозофско-песнички геније који је отворио филозофска, друштвена, правна и етичка схватања нашега народа и трећи језичко-књижевни геније који је узек народни говор и језик и књижевни, ударио му прве темеље и прикупио и открио душевно народно благо у најзгоднијем времену и часу његове умотворине. Ми се данас поносимо тиме да су та три великана наша сељачки синови, рођени на нашем селу. — То је права демократија, то је прави демократски народ.

Али оставимо се сваких сентименталних побуда, него имајемо у виду најбитније интересе нашег народа и наше државе. Село и сељачки дом

је онај непомућени извор, оно бистро врело из кога истиче целокупна снага нашег народа, његова енергија, његова животна способност, његова расна чистоћа, његово друштвено и правно схватање, његов неизметнути морал и етика. То је оно непресушено и неисцрпљиво врело из кога се обнавља и подмађује национални организам нашег народа.

Зато и најобичнија памет државничка и политичка мора то да схвати и да сву државничку акцију и рад упути на то да се то животно врело осигура и обезбеди сваког замућивања, сваког спроведенија, сваког редевања и натапања државног и националног организма, као што крв оптиче, доноси храну и снагу у организму једне индивидуе. У томе лежи основни и главни проблем наше државе и нашег народа.

Али од речи треба већ једном приступити делу, од самих констатација треба прећи на рад. До сада наша државна политика и акција никако да се упути овим јединим спасоносним путем, који осигурава и утврђује будућност народа и државе и зајамчује њихов правилан развнтак и напредак. У томе и таквом раду потребне су велике и корените реформе, реформе, које захтевају не само овде изложени разлози него и узроци данашње привредне, финансијске социјалне и моралне кризе у целом свету. Ко не схваћа и не осећа ове проблеме тај неће помакнути брод државни ни за педаљ даље. Он ће стајати на једном те истом месту изложен валовима свих друштвених, привредних и моралних пертурбација који се помаљају на политичком хоризонту. Зато је време да брод крене даље.

Др. Урош Круљ

Сви се окрећу сељаку...

И гаврани при. ко и мали петли, Окрећу се тамо одкуд сунце светли; И хтели би они, то одавно зна се, Да то сјајно сунце за своје огласе!

Видели смо чудо: велики и мали Љубоморно су се о нас отимали... У сваком сељаку, видели су тића И по једног новог Милош Обилића.

Непризнати и непознати

На домаку Београда, на врху Авале, подиглоше сељаци среза Врачарског гроб незнаног јунака. Овај један сведочи за хиљаде из сељачког народа нашег, хиљаде непознатих и непризнатих који су гинули и страдали, који су кретали кола нашег напретка, а које није забележила ниједна хроника. Они живе само у свом народу, у њиховим срцима и душама, урођено и расно.

И докле признања плуште многим ситнима душом, а надувенима охолошћу, докле по целој овој сељачкој земљи нашој хиљаде руку вредно похвалности... Боље буде не-ног вајара, који би изнео сву величину овог нашег сељака, величину душевну, јачину моралну, скромност витешку и чистоћу срца, истрајност према добру и отпорност према злу....

И те хиљаде посленика тамо по растуреним селима Шумадије, Загорја, Шар Планине, Триглава, Перистера и Пештера, Крањских Гора и Дурмитора непрекидно, без одмора, шакају чврсто такање самосвојне, наше расне цивилизације. Ометало их је робовање, ометало их ратови за слободу, ометали су их борбе за политичка права и још их ометају многе сметње и препреке, а ткачи су истрајни и неуморни јер у прошлост своју уткивају нове нити, нову сапашњост и нову будућност.

И овај глас прошлости и садашњости и зов нове будућности најбоље чују и разумеју баш ове стотине хиљада сељачког народа, које сматрају најнеобразованијима, а носиоци су најтемељније цивилизације нашег народа и наше расе,

Одметоше се неки из крила сељачког народа. И не разумеју више своју народну прошлост и не схватају ткаче наше данашњице и наше будућности, већ сматрају да оно што видеше и о чему читаше из далеких страна, о туђи народима, да то треба по-сти и пресадити и у нас.

А овом народу т пут и његова види, иак

а претпла-
сељачко

Унутрашња политика

Да би широке народне масе, широм Отаџбине, сазнале шта се сада чини и шта је на дневном реду, ми ћемо доносити мишљења и изјаве г.г. Министара, народних посланика, сенатора и осталих који се баве државним питањима и народним пословима. Имајући у виду, да ће се „СЕЉАЧКО ПРАВО“ винути од куће до куће, од имућног до сиромаша, од ратника до будућег браћуца наших права и дужности, биће од великог значаја да се сазна и зна: шта се у Београду, као и у свима местима, ради. Наш је Народ начо да прати дагађаје, да сарађује на општем добру, да зна од чега шта потиче, а нарочито: коме треба захвалити за добро, које му се чини; кога треба за шта послушати, од чега се треба чувати.

Прво се сетисмо оних, који створе државу, а који су у најтежем положају. То су наши инвалиди. Ма колико њима чинили, они не могу никада имати оно, што су изгубили: ноге и руке, очи и вилице, здравље и слободан избор рада, зараде и занимања.

Садашњи Министар Социјалне Политике, г. др. Новак, примивши нашег дежурног уредника, нагласи да инвалидима треба све учинити. Имајући поверење у предан рад својих чиновника, упутио је нашег Уредника — да се за сва питања обрати чиновницима.

Први чиновник, који највише има посла са инвалидским невољама, беше Г. Горуп, Шеф одсека. Љубазан чиновник, радо је показао све, у колико се није косило са тајнама самог Министарства.

До сада је чињено све, према изјави шефа г. Горупа, инвалидима и њиховим породицама. Ранијих година су давне разне справе и машине, у виду пом.ћи инвалидима. Нови закон, који је од 1929 године, разликује се од закона од 1926 године, услед чисто финансијских тешкоћа.

Министарство сада не располаже са кредитима, те се неће моћи помагати инвалидска деца и остала ратна сирочад. Ортопедски заводи, који постоје у многим центрима излазе својски на сусрет свима инвалидима. Министарство социјалне политике и народног здравља излази инвалидима на сусрет, за време бањског рада, шаљући инвалиде на бесплатно лечење.

Шеф одсека за хигијену г. др. Кун, у разговору са нашим уредником, показа најбољи начин: како треба ширити и развијати науку о здрављу; како се може од Министарства добити научних књига, савета и поука.

Остали питања, као: питање нашег радништва, где су све наше сестре и наша браћа, у односу на стране раднике, приказујемо кад се буде вратио шеф кога одсека, који је сада у иностранству.

Политика Министарства шума и руда

Министар шума г. др. Милан Улмански примивши нашег уредника, изнесе укратко план свога рада:

Сва привредна богатства која се налазе широм наше Домовине јесу искључива својина народна, што значи државна. Као што прави домаћин сам одабира: шта је за продају, шта за клање, а шта за приплод, тако морам и ја радити. Пустити касапина да он сам бира и одабира, у тору и штали, значило би изгубити сваки смисао за чување дома и домаћинства!

Као старешина Министарства шума и руда, позван сам: да чувам, штитим и унапређујем све народна блага и богатства. Савесно ћу истраживати нова богатства, како бих открио све оне изворе који ће народу — Отаџбини доносити ову

корист, коју наш народ заслужује да има према великом богатству и природним лепотама наше државе.

Рад у појединим рудницама мора одговарати свима законским условима, како националним и здравственим, тако исто друштвеним и моралним.

Рудна поља, на која има права сваки грађанин наше земље, морају бити тачо и на време откривана, на њима рађено, тамо такав рад биће дозвола за држање и одржавање појединих права сопственика рудних поља.

Спремљен је рударски законик, који одмах износим пред народну скупштину. Овај закон је у правом реду веран начелу: да су руде државно добро.

Закон ће својом силом натерати све интересенте на трајан и непрекидан рад, а искључује сваку спекулацију.

Пошумљавање ћемо изводити на начин, који се показао као најбољи и најкориснији, делећи саднице и пресаду школама и свима народним установама. Дати малом ђаци неколико садница, упутити га и научити како да га посади, то је готов успех. Бак ће сваког дана заливати, неговати и окопавати своје посађено дрво. То ће бити веза љубави између будућег народног просветитеља, домаћег дрвећа, испод кога ће се и одмарати и слушати црквот птица.

Од 1919 г. пошумљавање коштало нас је по 20.000 за сваки хектар! Овим путем не можемо ићи, већ једино са омладиним и уз припомоћ Народа.

Бујице, које су најтеже штеточине, које често пута направе пустош прекидају жељезнички и колски саобраћај, задају велику бригу.

Прикупио сам податке, из свих крајева где бујице највећу штету чине, а Вас молим да преко „Сељачког Права“, сами учините: да би се бујице качалисале, а њихов штетан рад онемогућио. На питање о свршеним инжењерима шумарства и Студентима шумарског факултета могу Вам рећи да сам поставио велики број инжењера, међу којима сам нашао људе са одличним дипломама. Студентима ћу у свима приликама излазити у сусрет јер су они носиоци свега најбољег.

Нашим суграђанима!

Београђани и Београђанке! Као сељачки синови бићемо у могућности да покажемо:

1) како би се могле све цене за све животне намирнице оборити за 2/4 од данашњих;

2) који су то чиниоци, који раде и зарађују — иако су у тако малом броју — на рачун 350.000 становника?

3) Верујемо да смо нашли најлакше решење, од кога ће бити права корист, иза које чека свестрано благостање. Скрећемо пажњу чиновницима, трговцима и занатлијама, свима потрошачима: да смо прикупили толико корисних ствари, а све молимо да нам олакшају овај друштвени рад, јављајући нам све оно, што ће послужити и омогућити: да Београд, коме положај дозвољава постану најјевтинија варош у земљи!

Указујемо и на решење електричног питања, које нам задаје много тешкоћа, а може бити тако решено: да и крајњи сиромашак ради своје послове — не у мраку већ при правој јасној светлости!

Помажите „Сељачко Право“ јер тиме помажете свој дом и дајете крила својој деци!

Јадранска пруга

Народне вође, који су у свим приликама делили зло и добро са својим Народом, који га никад не напустише, а које је Народ награђивао: љубављу и народним поверењем — миропомазанем, оданошћу и полетом, животима и главама, те народне Вође увидеше значај, потребу и вредност Јадранске пруге. Израда Јадранске пруге јесте нека сваки син наше Отаџбине зна, питање наше судбине, нашег напретка и будућности свих поколења.

Био ли мањи или већи састанак, на ком се већало и говорило о Јадранској прузи увек се видело оно што треба да нам отвори очи, а то је: **они који дишу народним духом, који неће жалити никада да погину на бранику Домовине, били су једногласни да треба одмах подићи Јадранску пругу и даши јој онај правац, који народним пошрбама одговара.**

Други, који се нађоше на тим састанцима, или пуким случајем, или силом својих положаја, или са жељом да омету, открише своје намере: **што нам је било јасно да њих не треба ниши зваши ниши питати, јер је хиљаду и хиљаду државних послова свршено без и-сших, а често пута и прошив њихове сопствене воље!**

Још 1926 године био је један срећан састанак, који је представљао прави привредни парламент, на ком је решено — а после узаконено да одмах почне рад Јадранске пруге. На овоме се није стало већ је створен закон за зајам, зајам смо добили и све је било спремно и готово: да радник заради, да се сељак обогати; да се незапослени успеле; да се на многим местима открију природна богатства, која свакој земљи олакшавају кретање у културној заједници човечанства. Кад је све било спремно и готово, нисмо смели одлагати овај тако потребан и за народ срећан посао, а још мање да слушамо оне које можемо са пуно права назвати народни непријатељи!

Искуство нас је научило, очеви су нам оставили у аманет: да слушамо глас народа, да следујемо гласу своје савети! Будемо ли и за једну длаку одступили од овог аманетног правила, нас ће пратити и народна клетва и клетва наших потомака а природне незгоде, разуме се као што сада чине своје — биће и у будуће немилостиве према нама!

Само онај, који је дорастао да га могу мерити кантаром народних осећаја, на којим се кантарима не може ништа у виду даре одбити, може и има право да судује у народним пословима, да брине народне бригае и да је своје савете: Не дозвољавамо никоме, ко не докаже да заслужује својим радом у прошлости и садашњости, да је све своје силе упутио на то: да користи општем добру! Положаје ваља поштовати, јер они служе — у свима земљама и по свим законима, само за лакше, боље и брже напредовање једне Нације.

Није ли овако, онда су положаји утврђена иза којих је народни непријатељ, кога треба — овог непријатеља — не само открити, о-белоданити већ и разружати, како неби никада могао да учини ни најмању штету, коју може сељачки кмет да пресуди.

Ево положаја са којих се, овако народу и нашој будућности користи:

1) Професор Загребачког Универзитета, г. Јерко Аларчевић, као стручњак беше неколико пута први међу првима — члан стручних комисија, за сва питања Јадранске пруге. Како је г. професор предлагао и своје предлоге бранио; свој глас давао и потпис стављао; предавања држао и по многим научним часописима и новинама, опширно своје погледе на Јадранску пругу приказивао, а све то представљао тако: да би државу навео на ово своје решење — а како је „Сељачко право“ намењено свима националним интересима, заштити и просвећивању сељака, то нам је дужност да широким народним масама опишемо: значај имена професора Универзитета, његов утицај на народ, државу и науку.

Наш сељак познаје професора У-

ниверзитета по жалби свога сина, великошколца: син се жали, да га професор често пута строго прими; да му пребаци што се на време није уписао; да му не прими пријаву за испит без таксе; да му не дозволи на испит ако није у одређени тренутак лошао; да га не шаље на научна истраживања онако како заслужује сељачки син, итд. итд...

Да се овако мишљење не би одомаћило по нашим селима, од чега би највише имали штете и наши професори и савремене науке, ми износимо закон: реда, рада и животног кретања, право професора Универзитета.

Љубити своју отаџбину, бити свом душом и срцем за свог Краља, бити готов у свима приликама дати свој живот за славу и величину своје Нације, то су биле и остају особине наших професора Универзитета као синови једног народа.

Бити чврстог карактера, чија се снага мери са дијамантом, ићи право уздигнуте главе, ма ка ав ветар дувао, не дозволити да народни образ буде општинска табла: где се лепе све могуће објаве; бити у наду истинит, том истином користити свом роду, тражити и и тражити све научне користи, а то све свом народу стављати на расположење; испрсити се и пред културним човечанством јамчити: да је наш народ дорастао да се може уватити у свако културно коло, то су биле и остају особине наших професора као научника и родољуба!

Због свега овог што требају народне масе да знају, ми чинимо своју дужност и не усуђујемо се нити се колбамо, кад су у питању животни интереси нашег народа. Затржаћемо се, овом приликом на три ствари: које треба да осветле рад г. професора Аларчевића:

1) Немајући или воље или времена, што је на велику штету г. професора и његовог научног гласа, поведећи се не знамо каквим побудама, учинио је толико тешку грешку и открио своје непознавање оних главних врлина: које су за сва времена биле најчвршћи темељ наше прошлости, а које јамче за нашу мирну будућност. Под својим пуним потписом, у „Техничком листу“ бр. 3 и 4 од 28 фебруара ове године г. професор тврди: да је и „пруга преко Пећи у непосредној близини државне границе и албанских планина, док је она долином Ибра потпуно заштићена“. Нама стоји у изобиљу стварних доказе, да кад би један мало више издигли и са њим поклопили овакво „знање“ г. професора Универзитета, све би његове „доказе“ збрисали са научног поља! Тврдити да је пруга у опасности — ако прђе кроз Чакор за Васојевиће и даље за Јадран, то је толико тешка увреда за све живе, то је најгоре одриц ње сваке захвалности творцима наше прве државе, јер пруга пролази, преко њихових гробова!

Колико незнања од г. професора Универзитета, кад нај еће витезове сумњичи да они — који сачуваше: име, веру, језик, смисао за државу, створише народну песму, натераше све наше непријатеље на поштовање — не могу бранити и одбранити будућу пругу, која треба да споји Београд и Цетиње! Ово је јединствен пример да са олтара и научног храма потекне оптужба, која се са пуно права може назвати **национално издајство!**

Друге ствари, да би видели синови Лимске долине, да би запамтили потомци Васојевић Стеве, како се њихова судбина решава изнеће-мо у идућим бројевима.

с. Ing. Милорад М. Рачић.

Ошварамо ступце „Сељачког Права“, свима правим синовима нашег народа, да они покажу шта знају, да они избију на површину, да се они јаве на челу Омладинских редова! Нека виде шта нашој штампари недостаје, шта јавна реч може да учини. „Сељачко Право“ јесте ваше, ви га браните, бујите му заштитници!

Национални час на раду

Оно што је за нас најбоље, што нашој души служи за најслађу храну, што мирног човека превара у витеза, то је наш Национализам. У слободној, моћној и независној држави, умесно је и за сваку похвалу ставити сва средства и све проналаске у службу Домовине.

Најмоћније средство, најбрже по свом кретању, јесте радио и његови таласи.

Да је било националне увиђавности, за минутих пет година, могло се одржати преко хиљаду националних часова. Неостварена душевна и морална корист, за пропуштених и изгубљених пет година, не може се ничим надокнадити.

Долазак господ. др. Косте Луковића, за шефа Централног пресбирија, остаће везан за постанак националног часа преко радиоа, а то ће бити сјајан датум у историји рада и сејања најсветијег семена. Само онај, који је кроз мајчино млеко посисао националну храну, може осетити и схватити смисао, значај и потребу Национализма. Они који су се учили поред својих очева како треба часна реч да прати вредност сваке поморанце, не разумеју, нити ће икад разумети силу Национализма!

Само ми можемо схватити и осетити: ка о је одушевљење широм наше Домовине, када се шири знање; када се дају савети и поуке; кад прострује речи о витештву и родољубљу; када сину опомене које јасно говоре: шта треба бранити, шта треба одбијати и чега се ваља чувати!

Научити Омладину како треба високо и поносно држати национални барјак, показати живом реџу: како се најбоље служи Краљу и Домовини, то ће бити онај стварни, прави и велики значај националног часа на раду.

Ми се надамо и чврсто верујемо: **да ће се национални час проширити и овим корисним допунама:**

1) Извештавати на време студенте за конкурсе, стипендије и испите, Светосавске темате и др., јер је огроман број сиромашних студената, сељачких синова, који услед немаштине материјалне чаме по забаченим засецима, а тада им остану непознати и испити и све оно, што би они лако и на време постигли;

2) Свакодневно ничу нови технички проналасци, које у другом свету одмах сазнаду сви становници, па и ми ту новину можемо корисно применити;

3) Искуство је показало, када се на време уочи лакша или тежа болест у Народу, може се са малим и ситним средствима у зачећу обуставити и угушити. Јавити преко радиоа свима, где се болест јави, јесте хришћанска и родољубива дужност. Сточне заразе које су често пута пустошиле и таманиле поједина богата насеља, где је буљуцима стока липсавала, од чега су се јављале и друге заразе и болести, могу се са два минута преко радио оне-способити, чиме ће се сачувати велико народно богатство!

Овакав национални час, чију важност истакосмо, поздрављамо и срдечно честитамо његовим Творцима.

Свечаност у Гацку

У присуству народних првака и претставника власти, освешан је скоро споменик испод кога ће и сада почивати 32 јунака мученика. Они су стрељани, издајом мештана-изрода, који на своју душу натоварише безброј грехова. На лажну заклетву два обична несоја, који су још стари плузули на своје светиње, непријатељи их стрељаше. Непријатељ им није могао опростити што су били добровољци пригорске војске. Хтео је да застрани, да све српско убије, али се горко превари! Били смо живи сведоци, како нас Бог свећа, јер је на дан 18-то годишњице њихове мученичке смрти, крваво језеро провело у кући нападача....

Сељак из Гацка.

Сељачком сину Љубивоју Дробњаку, правнику — Ужичка Пожега. Примили све. Хвала. За јачки лист не брине, узћемо за ми — плаћћемо тако! — „Сељачко Право“

Сељаку, оцу Отаџбине!

Сејали смо гробља, где год сину зора,
Сејали под шумом маслинових гора...
Распети смо били ал' клонули нисмо,
Јер смо знали: шта смо и ко смо, и чи смо.

Патио је сељак ал' је љубав жарка
На хиљаде дала Краљевића Марка!
А народ је гледо и то с пуно бола
И Великог Краља на сељачка кола....

Патио је и Он, било му је тешко
Плакало му срце, храбро и витешко....
И целоме свету на страшну стратому
Носио је венац и крст на Голготу.

Ти мој драги оче, ћутао си немо
Крвницима нашим одмазду си спремо.
Долазише к теби разни емисари,
Ал' што сељак хтеде, нико не поквари....

А кад једног дана затрубише трубе
Дохватише пушку наше руке грубе.
Један општи поклич крете Витезове:
„Напред децо храбра, Отаџбина зове!“

Ти бејаше душа том покрету смелом
Сад се можеш китит, само својим делом.
Кад неравна борба са страхотом поче,
Ти тад разви крила, о, народни оче!

Подиго си главу,

Ми бранимо сунце што нас данас греје
Ми нећемо никад славити пигмеје.

Не бојмо се данас за крмилу брода
Сељак витез чува, тај сјај нашег рода....

Љуљало се лево, клатило се десно
Душманске чељусти ударале бесно!
Са песмом се, оче, у одбрану крете
Твоји синци беху: прве, друге и последње чете!

Мучили су младост, гладну, голу, босу
Нахранили месом и последњу косу
Док су многи други ради свога спаса,
Лежали у ладу поред пуних каса....

Сељачком смо снагом лаворике брали,
Пантеон до неба сељаку је мали! **Захвални сељачки син.**

Подизање споменика у Ваљевоу

Да би, бар на овај начин, одужили свој дуг и олакшали подизање споменика у Ваљевоу, на ком треба да прочитамо она наша мила и драга имена, дајемо места ојом прогласу, молећи све да помогну и олакшају. Проглас гласи:
Онај народ који уме да цени своје великане, заслужује да их има.
Бацимо се мислима пред крај осамнаестог века.

Србин је под азијатским јармом, свуда зулуми и пустош, а у том тешком времену први људи бацају око себе погледе, пребацују се преко Саве и траже помоћ. Са својим народом они предао улазе у борбу против Турака. Кад је у борбама против Турака Аустрија напустила Србе, онда велики човек нашег краја, Кнез Алекса Ненадовић изговори: „Немам писара, нити других учених људи, али ћу сам ићи од манастира до манастира и казиваћу сваком калуђеру и попу, да у сваком манастиру запишу, да више никад, ко је Србин, не верује Немцу“.

Изневерен се народ враћа са својим првацима у своје крајеве на своја огњишта, где га притискују све тежи и гори зулуми. Дахије, које су преузеле власт, осећају се несигурним; знају они да народ српски жели слободу и да има вођа који ће га повести. И дахије решише да прво треба уништити вође. И тада на колубарском мосту падоше две дивне и смеле главе народних првака нашег краја и крститеља наше нове историје: Алексе Ненадовића и Илије Бирчанина. Пред своју смрт кнез Алекса учини и другу поруку својим потомцима: „О, Јакове, мој рођени брате, ти не држи веру у Турчину, у Турчина вера на колени, док с' окрене, он с' вером преврне; де се трвиш, удри се с Турцима.“

И у великим борбама за ослобођење, вођен Карађорђем, српски народ показа чуда од херојства, а за све то време наш крај даје жртве и показује се достојан првих жртава српског устанка, а у ратовима за ослобођење потлачене браће и у светском рату за уједињење, даровао је ваљевски крај српске јунаке без страха и мане, и

оштроумне стратеге.
Како је Фочић први поход учинио на Ваљево и како прве жртве падоше у њему, тог болног и свечаног часа осмехну се одрубљена светитељска глава косовског Кнеза Мученика, а Колубара, осветлана река наша, запрвене радосћу блиске буне. Како Фочић, тако и Поћорек после 110 година као прву мету хоће Ваљево, а Колубара, и тада верна својој прошлости, не издаде наде, коју је у њу полагао њен велики син Војвода Мишић.
Наш се завичај истиче и на државно-политичком пољу, али је он осветлао образ и на пољу духовног живота. Крупна је мисао коју не престано мисли пристојбина Проте Матије и толико других културних радника из родне групе надахнутог историчара буне и свештеника слободне нације и слободне јудске мисли, који је у „**Мемоарима**“ дао уџбеник радољубља и књигу ведре мудрости.

Браћо и сестре,

Жртве са Дрине, Јавора, Великог Извора, Колубаре, Куманова, Бабуне, Брдице па до Кајмакчалане велике су, и кости наших хероја разасуте су дуж наше велике Југославије.

Из Ваљева је 1914 године Врховна команда јављала ратне успехе мале и храбре Србије онда кад је на савезничким фронтима тешко ишло и тада је Ваљево добило достојно место у светској повесници. Поред палих у борбама, данас Ваљево чува и кости оних који су као рањени преношени у његове болнице и ту помрли, као и оних који су из целе земље подлегли зарази пегавца и трбушног тифуса.

Хиљаде и хиљаде таквих знаних и незнатих јунака-хероја, избеглица и милосрдне браће и сестара почињају Ваљево.

Ради тога позивамо све људе од пера и учеснике великих догађаја да обележе сваки најважнији догађај и свако важно место нашег краја, а исто тако да овековече оне хероје који су у њима учествовали и пали.

Васојевићима и свима становницима Лимске Долине

„Сељачко Право“ сасвим је блиско свима вама, јер га створише са најбољим сељачким синовима из других места, ваша браћа. У свом раду и свом напредовању, ниједног тренутка не заборависмо да смо ваши, да сте нам најмилији и најближи, а према томе смо управљали целокупан свој живот. Најбоље ми знамо шта смо и ко смо; најбоље познајемо нашу славну прошлост, значај нашег краја — где се створи прва српска држава, где процвета семе светске културе. Нисмо се љутили што су се многи китили нашим личним украсима; нисмо презирали слабе и немоћне, који су само нашом заштитом живели; учинили смо сваком, на свима пољима части, а тај велики дуг најбоље сведочи: о ономе што је бисер наше расе.

Хоћемо да надокнадимо све оно, што је или пуким случајем прескочено, или непажњом заборављено. Поздрављамо све, од детета до зрелог човека, од чобанина до највишег државног чиновника, и све их братски молимо: да на свима местима воде рачуна о ономе, што ћемо ми писати; о ономе, што је животно питање Лимске Долине, а нарочито о школској омладини: ђацима и студентима!

Под најтежим приликама, на свима Универзитетима и стручним школама, живе ваша деца, ваша браћа, крв ваше крви, једина ваша заштита и узданица!

Постоји један срећан излаз из те претешке садашњице, а то је *подизање једног дома у Београду*, који се може тако лако и јевтино подићи. И држава, и приватне установе, и велики број родољуба, помоћи ће вас, зато прионимо и будимо и на овом послу вредни и достојни свог имена, као што смо били кад нас је труба Отаџбине звала.

Студенти Лимске Долине.

Питање исељавања

Дужност је сваког сељачког сина, да спречава исељавање наше браће. Ми морамо обезбедити прави живот, свима који имају право на рад, зараду и живот. Наша се браћа селе, а на њина места ничу странци. Странци раде, за њих ничу нове и нове зараде, а како то да за нас нема? За нас нема зато, што ми немамо осећај — који су имали наши очеви. За нас је проста ствар, да пустимо брата, рођака, кума и друга, да пођу у туђ свет. А сутра, место до јуче милих имена, ми се дружимо са бакарним лицима, пријатељујемо са оним који неће ни два дана чувати наше пријатељство, а често се окумимо са онима, који свето кумство сматрају обичним сведочењем, где се дангуба плаћа до 15 динара.

За оне, који иду својим породичама, на крај или дужи боравак, цене се крећу од 6656 до 7650 динара. Овако велику суму, ко год може носити жељу својих и кога веже завичајна љубав, може да употреби за читаво богатство. Они који морају ићи к својима, добиће од уредништва „СЕЉАЧКО ПРАВО“ сва потребна обавештења, као и најмање цене. Треба строго позити, коме ће се дати пасош или ма шта друго, што се тиче спремања за одлазак у страни свет!

„Збор“ и „Идеје“

Почео је да излази часопис „Збор“, који ће се бавити друштвеним, политичким и привредним питањима. Часопис одише народним духом, јер жели да наша просвета буде без икаквог страног утицаја. Да би научна слобода била обезбеђена, њој се мора дати народни лик и дух. Часопис тежи оном народном напретку, који ће омогућити да се све јединке правилно развију, како би се њихове вредности употребиле за опште добро. На челу часописа су г. г. Др. Богољуб Константиновић, Милан Бацак и др.

„Идеје“ г. Милоша Црњанског биће јака национална реч. Ову реч треба чути и о њој размислити.

Повлашћено Друштво

— за извоз земљорадничких производа —

Да би се заштитила, унапредила и проширила целокупна наша производња житарица и осталих земаљских производа основано је Повлашћено друштво за извоз. Законом од 15 априла 1930 год. о нарочитом кредиту дата је оваква моћ друштву.

По овом закону Министар финансија ставља у свом буџету 50 милиона динара Министру трговине и индустрије на расположење и то на рачун вишкова свих државних прихода у поменутој години. Из тог одобреног кредита основао је Министар трговине и индустрије Повлашћено Акционарско Друштво за извоз земаљских производа.

Друштво је ослобођено свих државних и самоуправних такса при повећању капитала, како правила, издавању својих акција као и при закључивању зајмова.

Исто тако се имовина и приходи државе ослобађају свих државних и самоуправних пореза, приреза, такса и дажбина ма које врсте.

Купони са акција и обезвредица друштва ослобођени су свих државних и самоуправних пореза, приреза и такса. Даље, својом уредбом — правилима — друштво је тако обезбеђено да може правилно обављати све послове, ради којих је установљено. Свака акција даје сопствено право на сразмеран део државне имовине и на учешће у подели добити.

Делокруг рада Друштва јесте огroman. У изванредним случајевима и када то захтевају национално економски интереси, н. пр. у циљу одржавања цена друштво треба да врши и куповине. Сопственик робе може слободно давати зајмове по свом нахођењу.

По овим својим правилима Друштву је један од главних задатака да постепено спроведе и изједначи пољопривредне производе.

Друштво има свој стални Пословни одбор, који сачињава председник, потпредседник, два члана Управног Одбора које одреди Министар трговине и индустрије.

Министар трговине и индустрије може одредити члановима Пословног Одбора сталну месечну награду место свих других примања.

Пословна година траје до 30 јуна сваке године. Од нађене годишње чисте добити и зараде свако се врши подела новца:

- 1) 8% годишње камате за акционера;
- 2) 25% за резервни фонд;
- 3) 25% Министарству пољопривреде за унапређивање пољопривредних производа;
- 4) 5% за пензионни фонд службеника. Остатак се оставља на располагање Збору — сопственицима акција — и употреби ће се по његовом решењу.

Јасно се види да Друштво може учинити велику корист нашим произвођачима.

Кад се узме у обзир чињеница да Управни Одбор сачињавају чувени наши индустријалци и адвокати: бивши Министар и директор банака, чије су личне и пословне везе толико јаке, онда треба да буде ово Друштво једна врста општег заштитника, коме ће сваки родољуб олакшати рад. Да видимо послове овога Друштва, како су се они развијали и шта је све од земљорадничких производа прошло кроз рад сужбеника друштвених.

Друштво је радило са овим производима:

Пшеницом, кукурузом, пасуљем, кожом, вином, опијумом и воћем. За будући свој рад, Друштво спрема посао са уљемним семеном, детелинским семеном, маслиновим уљем, конзервираном рибом и др.

Често је у јавности било говора о пословима овога Друштва. Падале су хвале и оптужбе, Друштвени рад осуђиван, а многи су му одавали признања. Нас је копало, а као сељачким синовима дужност је налагала да видимо које тај, коме треба дати право. Желели смо да сазнамо: ко су ови што Друштво нападају, да ли су то оне народне крвопије, који су научиле да још зелено пре но што пане сноп, пре но што се јави откос да од сељака у бесцење узму? Били смо правед-

ни, па смо желели да докучимо то нису случајно прави народ пријатељи, којима је стало до те да заштите сељака и да сва наг земаљска богатства донесу онај поход, који пометани частан и пошт рад обезбеђује.

Оно што је добио представник америчког народа, преко чега нас упознати, то смо и ми исто били од управе друштва. Сматра да је најумесније да се из тог вештаја извади главно како би јност знала о званичном послова Привилегованог друштва за извоз.

Целокупно пословање овога друтва за досадашње 4 године с рада, у виду куповних цена износи 1.561.029.040 динара. Пословне зе овога друштва биле су:

- 1) Са Мађарском, железницом Будимпеште или лађом;
- 2) Са Румунијом, или железном возом или Дунавом до Ту Северина;
- 3) Са Италијом, највише за Ј пољ, преко Сушака или Солуне;
- 4) Са Чехословаском, преко Братиславе — водом или железницом до Прага;
- 5) Са Аустријом, Дунавом или железницом до Беча;
- 6) Са Немачком, Дунавом до Регенсбурга или железницом до Беча.

Ове су везе све биле ради извоза јагњеће и овче коже. Јареће коже биле су добро плаћене и извозили су их за Француску и Америку, а правац извоза био је преко Сушака, Дубровника или Солуна морем.

За Лајпциг, Лондон или Париз, друштво је вршило извоз обично у поштанским пакетима.

Кукуруз се извозио на три начина, повремено сув, вештачки сув и привидно сув од 1 маја.

Вино је било од 11 врста: Неготинско из Крајине, црвено црно вино и ружича познато по свом природном укусу и снази састојака. Банатских врста било је три, остале врсте вина већином су из Далмације.

Пшенице је извезено, по куповној цени скоро за 1 милијарду.

Уз овај извоз било је ораха, кукоља, шећерне репе, за неколико милиона. Опшума, који је скоро једини у Европи, извезено је за европске земље и Сједињене Америчке Државе, по цени 180—185 француских франака, по једном килограму.

Према извештају Друштва оно је учинило велику услугу нашем извозу и нашем земљораднику. Сузбило је подметања туђе робе, која се врло често, јадна и шугава, продавала под именом наше. Омогућило је многим пољопривредницима лак извоз, дајући зајмове и примајући на својим стовариштима ради чувања и свестране заштите извозне робе.

Укратко, рад је одговарао свом великом циљу и задатку, због чега је Друштво и основано — Сад има реч друга страна.

сељак - Пољопривредник

Питања приватних школа

Као што је познато постоји велики број приватних школа, у којима се спремају и млађи и старији за бољу будућност. Нико се до сада није позабавио радом ових школа, спремом наставника као и успехом слушаоца.

Ове школе имају законска одобрења, закон их штити, према томе оне подлежу закону. Често нам се жале многи ђаци ових школа, а те су жалбе толико тешке да заслужују пуну пажњу свију надлежних, јавних радника и целе јавности. Пошто видимо, у овом питању своју дужност, то ћемо детаљно изнети и претрести све. Наша ће дужност бити да одвојимо све добре приватне школе, од оних штетних — у колико оценимо и нађемо да има таквих.

О васпитању Омладине

„Види му обућу, па га пусти у кућу!“ Јесте закон, од кога се несме оступати ни у најтежим приликама. Овде није реч о „обући“ — опанцима или ципелама. Реч је о целокупној спреми једне особе једног поколења! Ко је бос, са голим ногама не може ићи главном циљу, по трновитим стазама живота. Да би наша Омладина — једно велико поколење — ушла у кућу — у нашу државну будућност, треба је спремити. Пред Богом и законом морамо бити једнаки, и од тога се не сме оступити! Кад тражимо све од државе: слободу збора и договора, писања, удруживања и усавршавања; личну безбедност моралну и материјалну; право рада, зараде и богаћења; звање, службе и положаје, онда њој треба све наменити; звезда водиља, наших мисли, жеља и намера, мора садржати на свом светом лицу, што ће бити јасно и разумљиво за свакога: *са Државом, поред ње, за њу и уз њу — ни једну длаку даље!*

То је наше национално заветовање, то је наше омладинско Вјерују!

У великом граду, где промиче на хиљаде кола са разним брзинама, са разним товарима и у разним правцима; где има безброј сличних улица и кућа, права мајка учи своје дете: да каже како му је име, чије је и где станује! Врло добро и сасвим корисно правило, у случају да дете мало залута или се, не дај Боже изгуби. Отаџбина има за свако доба, своје мезимче своју Омладину, која исто тако, као мајка — најбољи пријатељ детета, учи. Омладина зна: како јој је име; зна где станује и мора знати чија је!

Омладина има своје жеље, своје идеале, на којима она стоји. То су крила Омладине, која никада не смеју бити уморена! Као заједничка мајка, са чистим и племенитим срцем, држава одређује своје заменике који њене жеље спроводе, који њене бриге воде о Омладини. Кад Омладина хоће, у интересу свом, има право да се на животним колима мало „провоза“. Да ли јединац или група, или можда цело друштво хоће да управља колима, на којима се наша Омладина, врло често мора „возити“? Ни појединцу, ни групи, ни друштву не сме се дозволити да буде возар, да управља најудобноснијим колима на којима је Омладина. Само држава, сама или преко свога заменика, има право и сме бити возар омладинских кола! Ево зашто. У друштву господари онај, који има најјачи утицај: у банци најбогатији; у раду највреднији и најспособнији; у школи најбистрији... а жина кола чекају! На њима вози сопственик. Од његовоће, доброг срца, тренутно расположења, зависи кога примити „на возњу“.

Ко је градио, у којој радионици — по ком нацрту, кола којима ће се возити и „во“ — наша Омладина? Или одређен возар, који управља овим колима? Или одређен, ко му је дао

право да буде возар: појединац, група, друштво или Држава? Наше прилике, свима нама добро познате, траже да овог возара држава именује. Кола сама од себе не могу ићи. Треба упрегнути: или мотор, који је доста скуп, или коње. Ово су два најбоља превозна средства! Неко би рекао да се могу упрегнути: ждребад, јунад, пси и т. д. Кад би возар био слаб, кад не би познавао пут а кад би му ждребад упрегао неко, да ова кола возе, на први звекет бујне садашњице ждребад би се уплашила, кола се преврнула и сломила — а товару нека је тада Бог у помоћи! Дакле, возар мора бити презрењак. Увек треба да зна ко му је прегледао кола, којима он вози Омладину, и да ли је био стручњак свог посла? Возар мора сам прегледати све: кола, резевне делове, брашњеник, и све потресе, без којих се не може прећи потребан пут. Возар мора знати из које је радње узета маст за подмазивање; да „случајно“ није било у овој масти, „тешке течности“, која нагриза осовине, у ком би случају оне прсле? Он гледа како је распоредио свој товар: на ком су му месту ратничка сирочад; јесу ли мирна богаташка деца; какве се игре замећу на самим колима; имали шале и весеља, или је све горка збиља; чује ли се које историјско име, да ли су та имена возару позната?

Да ли међу путницима има који лекар; ако има где је он свршио своју школу? Је ли био чији питомац? Одакле прима и набавља лекове, који би у случају оболења, давани путницима? Ми смо имали неке „лекаре“ са страном „спремом“, на које се, ценећи њихово „лечење“, не можемо похвалити!

Возар прави разлику између онога, што је раније чуо и овога што сам лично и чује и види. Он је најпозванији, ако место кола има саонице, које морају прећи преко леда да добро пази: какво је време, колика је дебљина леда, и јесу ли пси, као најспособнији за вучу преко леда, здрави?

Пред сваки пут, био кратак или дуг, путник се спреми. Узме најосновније потребе: одело, кошуље, марамиче, чарапе; мало јела, ако више нема. У путу се често догађа да услед тесне крагне, много стегнутог појаса, наступи несвесница. Коју крагну данас носи наша Омладина, којим је пасом опасана и да ли је њој све ово угодно? Је су ли мериле, кројиле, и шиле, најпотребније ствари за Омладину, наше мајке и сестре? Ко је прао: кошуље, марамиче, и сву преобуку, коју облачи наша омладина? Да се није нашао случајно неки „веселац“ који је ставио и попрскао прашак од свраба по целој преобуци, па да се услед тога наша Омладина данас чеше?

Национална омладина носила је, носи и носиће само ону крагну, коју су кројиле, мериле и шиле наше мајке и сестре, јер зна да ће јој само таква крагна бити zgodна, да је неће стезати и гушити и да неће проузроковати не-

ствестицу код Омладине!

Национална омладина има свој сопствени противпрашак, који смртно дејствује на сваки „прашак од свраба“, тако да ће лишити задовољства, смеха и уживања, сваког оног „непознатог“, који буде тражио „у чешању и гребању наше Омладине“, своје задовољство!

Је ли Омладина данас обућена? коју обућу носи: танке и лаке ципеле, отвореније опанке за лето, кожне и дебеле ципеле а затворене опанке зими? Или је обратно, па ноге зебу и мрзну, а без њих се ни једној мети не може ићи! Може ли омладина потрчати, кад Отаџбина зовне, у овој обући? Да ли ће бити клизања, спотицања и падања, где се ломе ноге и руке, где главе прскају?

Колико има одабраних Омладинаца, из овог великог товара, који седе поред возара? Гледају ли они све и видели шта ради возар?

Посматрају ли како он скреће на кривинама, како притеже и попушта дизгине? Да ли му је бич окићен шареним везом, или је сам и го?

На све ово може да одговори само једно биће, коме ми верно служимо, а то је наша Отаџбина! Њен возар је Држава! Она обува Омладину у сваком погледу, која ће моћи да потрчи свуда — где год треба. Буде ли клизања Омладина неће љоснути; Буде ли препреке, Омладина ће их прескочити; Буде ли ма ко ометао нашу Отаџбину, Омладина ће прокрчитити пут и стићи да побегне свој Барјак, на ком су наши очеви и наша браћа написали:

У аманет Омладини, да све чува, унапређује и, на општу корист целог човечанства развија.

Отаџбина има реч!

Великошколац — сељачки син.

Друштво за проучавање историје Црне Горе

У Београду постоји Друштво, чији су чланови научници из Црне Горе. Они држе предавања, прикупљају податке и износе заслуге црногорских јунака. Многе ствари које су досада биле непознате, многа историјска грађа, која је саставни део наше главне историје, осветлиће један велики видик, ради којег је основано ово Друштво.

Цвет научног друштва наше престонице посећује предавања и слуша говорнике, чији говори могу бити прави национални и политички учбеници.

питање наших железница

Створене ради народног благостања, наше жељезнице данас траже свога искреног пријатеља то јест оно перо које ће начинити и нацртати такав план, који ће бити још већи извор државних прихода.

Један стари стручњак има вољу да изнесе све корисне предлоге, који неће бити слаби.

Срећним случајем дошао нам је до руку један проналазак, једног почившег Србина инжењера — заборављеног генија — Тај је проналазак, у своје време, изазвао читав преокрет у свету, али није остварен, само због тога што су о његовој великој вредности решавао — не-Срби.

Шаљите децу у „Привредник“

Чувено наше друштво „ПРИВРЕДНИК“, које је хиљаде домаћина учинило срећним, као и до сада, ове године прима вредне сељачке синове. Које год дете буде имало ту срећу, да постане „Привредников“ питомац, за њега не треба бринути. Ево, овако треба научити овај мали задатак, разуме се као Оче наш:

Сваком је прво време — кад се од куће растане — мало необично, чудно, жао, тешко. Ваљана деца обикну, и упуте се брзо, приме се свога посла, слушају старије, јер у млађега поговора нема.

О тим младима чују се се увек лепо и добри гласови, њима иде и после све лепо, добро благословено и напредно.

Сваки је занат златан, а најбољи је онај занат, кога се прави човек људски прими. Али сваки је почетак тежак, без муке нема науке, на муци се познају јунаци, ко се дима не надими, тај се ватре не нагрета, а умилато јагне две мајке сиса.

Главно је, да добри ђаци изађу међу други напреднији свет, да се привикавају на рад, на ред и на добро владање.

Дете учи најпре свој занат — који је богме увек сваком од користи, а никад никоме од штете или на одмет. Осим тога научи човека у свету уједно и који други језик. По градовима уче млади људи — поред свога посла — редом и разне више и највише школе.

Кад се деца упознаду с целим својим послом, уче и употребљавају их господари после по мало, па све више и више у дућану, уче их продавању, трговању и сваком рачуну и послу.

Кад у реду у у поштењу сврши своје време (4 године шегртовања), долази онда у плаћу, те му је после као помоћнику отворен свуда свет.

Који буду одлични, зе њих ће се водити и даље брига, кад изуче свој посао. Упућиваће се и намештаће се и даље у свет, у свакојакме fine послове, код најпрвих господара за сваку велику светску трговину и индустрију. А ко жели тај се може после вратити у свој крај и у своје место, да код куће ради, тече и лепо живи.

Такав је човек онда бољи и паметнији у свему и за сваку ствар, од оних, који нигде не беше, ништа не видеше, ништа не научише, и који ништа не знаду, или мало више знаду од другог кога немога створа.

Шаљите, дакле ваљане ђаци из малена у свет, упућујте их на поштење, послушност и рад, па ће за неколико година оживити место ваше и читав крај ваш, јер ће ти људи брзо бити од велике користи. Имаће велику заслугу, па ће и своје породице лакше помагати, јер ће боље зарађивати, него што зарађује какав прости и задњи надничар без заната и алата.

А кад у таквом месту буде више мрса и соли, онда ће свима и свакоме боље и обилатније дотецати. У таквом месту срећа ће брзо пропевати.

Одабирајте и препоручујте Привреднику сваке године из свију места за шегрте, све здраве, ваљане у свему безусловно способне и сигурне Србе ђачиће — добру децу — од 13 до 15 година без икаквих мана, недостатака (најбоље одмах кад сврше школу).

Привредник ирима увек све што ваља.

Уредништво „Сељачко Правс“ јавља свима сељачким синовима, да ће давати савете, да ће помагати усмено и писмено напредак школске омладине.

Свуда ће се заузети за сеоску нејач од којих жели створити срећне и задовољ-

Кроз народ

Крећући се од села до села, од општине до општине, разговарајући са народним првацима и свима сељацима чули смо доста важних ствари. Ограничење шума и сеоских утрина, премеравања земљишта и одређивање пореза. У свему овоме раду има мањих и већих грешака.

Како су ово животна питања за нашег сељака, њима посвећујемо свестрану пажњу. Одузети утрине, сеоске испаше, које су од давнина припадале селима, а кад држава нема од њих никакве користи, то је исто што и забранити чобанима да несмеју пуштати своју стоку на пашу. Што нарочито тешко пада и што сељаке много боли, јесте то да ова важна питања решавају они, који никад нити су били чобани нити знају важност сеоског газдинства.

Скргнемо пажњу на ова питања, молећи надлежне да поклоне пуну пажњу при решавању и доношењу законских одлука.

Свака жалост, ма била и најмања, која нам са села долази, — нас сељачке синове — боли до срца. Сви они службеници који учине ма које добро селу и сељаку, обавезују нас за будуће, па кад се сретнемо у јавном раду ми ћемо се достојно одужити.

Природне лепоте наше земље

Ми имамо оно, што ни један сељачки предео нема. Ко је год видео једанпут наше шуме и дубране, цветна поља и ливаде, а уз то ако је био пријатељ нашег народа, тај је морао у себи рећи: „Видео сам оно, што сам у бајкама и причама читао!“

Наоружани знањем из највиших наука, бићемо у могућности да откријемо огромно богатство које савремена наука ствара: из планинског цвећа и меког дрвећа; из разног биљног корења, које у другим земљама даје богатство на милијоне.

Наш поглед

На задругарства, здравствене задруге, набављачке задруге и сличне уставне бацићемо поштен поглед и писати: ко их води, ко њима управља и колику корист сељак од свега тога има!

За сва ова питања, која по нашем мишљењу садрже у себи оно главно решење, треба правих познаваоца — зато ће бити радо примљен, видно објављен и добро награђен свачији допис.

Годишња претплата за „Сељачко Правс“ — 1 динара

КРОЈАЧКА РАДЊА ПЕТРА ГОЛУБОВИЋА

БРИЈАНОВА УЛИЦА БРОЈ 13.

ИЗРАЂУЈЕ НАЈМО-
ДЕРНИЈА ОДЕЛА ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.

ГЛЕДАЈТЕ ГДЕ КУПУЈЕТЕ ЗА СВОЈ НОВАЦ!

Књиге за све школе,
Књиге за забаву,
Ђачки прибор,
Канцеларијски и школски материјал
И т. д. и т. д.
Најбоље и најевтиније купујте
у књижари

РАД. Ј. МИЛОСАВЉЕВИЋА, Београд

Његошева 12 (Преко пута мушке гимназије).

СТОВАРИШТЕ ДРВА, УГЉА И КОКСА

ЧЕДЕ В. ПЕТРОНИЋА

НА САВИ

Телефон 24-891

**Браће Крсмановића
улица број 14.**

КОД НОВОГ ЗЕМУНСКОГ МОСТА.

ИЗ ЛИФЕРУЈЕМ СВАКУ КОЛИЧИНУ СА И БЕЗ ПРЕВОЗА УЗ НАЈНИЖЕ ДНЕВНЕ ЦЕНЕ.